

HRVATSKA RIEČ

Predplatna cijena: na godinu K 12. — Za pô godine K 6. — Za Šibenik na godinu donošanjem u kuću K 12. — Za Inozemstvo na godinu K 12 suviše poštarski trošak. — Pojedini broj 10 para. — Plativo i utuživo u Šibeniku.

Izlazi sredom i subotom

Uredništvo, uprava i Tiskara lista nalazi se u ulici Bazilike sv. Jakova. — Oglaši tiskaju se po 12 para petit redak ili po pogodbi. — Priobčena pisma i zahvale tiskaju se po 20 para po petit redak. — Nefrankirana pisma ne primaju. — Rukopisi se ne vraćaju.

Okrinkani absolutizam.

Izpadak glasovanja o predlozim Šušteršićevim gledje agrarne magjarske banke u Bosni, dokaziva da je vlast bila u manjini. Za vladu glasovali su isti ministri i čak sam predsjednik parlamenta, proti kojima su ti predlozi bili napareni. Vlada je nakon svega toga dobila pet glasova većine, a to je poraz, koji bi u drugim parlamentima vukao za sobom pad takove vlade.

Nu u Austriji to se nije dogodilo, jer je vlast ostala na svom mjestu, pač i proturata proračun sa velikom većinom glasova. Da nema drugoga to bi dokazivalo da se vlast ne obazira na glas parlamenta, i da je parlament na njeki način prisiljen podpmogati i onu vlast kojoj on u stanovitom pitanju izražava nepovjerenje.

I jedno i drugo je naravna posljedica okrinkanog absolutizma, koji vlast u Austriji pod imenom ustava na temelju običeg prava glasa. Jer što je taj ustav, kad povrh parlamenta ima § 14. po kojemu se u Austriji može vladati i bez i proti parlamentu?

Što je taj ustav, kad su poslanici prisiljeni obnasiati svoj mandat i onda kad proti njihovoj volji ostaje na čelu države vlast, kojoj oni glasaju nepovjerenje? A oni ipak, kakove su prilike u Austriji, moraju da tako postupaju, jer bi inače vlast ostala na svom mjestu i pomoći § 14. vladala kako ona hoće i za stalno na veliku štetu onih zemalja, koje bi bile u oporbi proti vlasti.

Dakle u Austriji je parlament samo njeko prividno udovoljenje duhu vremena, a stvari je u našoj monarhiji parlamentari absolutizam, po kojemu vlast može činiti što hoće.

Dok bude § 14. tako će i ostati. A sva šteta od toga pada najviše na potlačene narode, između kojih smo u prvom redu i mi Hrvati, kojima se u ovoj poli monarhije preti sa ekonomičnim sredstvima ako ne bi htjeli služiti vlasti, a u drugoj poli ih se gazi i oduzimaju im se sve što po zakonu imaju; u Bosni ih se jednostavno izručuje lihvarskoj potoci Magjara.

Dakle svakud gdje smo čutimo teret ovog stanja u najjačoj mjeri, a nema izgleda da će se ovo stanje poboljšati, jer dok s jedne strane vlasti Niemci, a druge Magjar, dok se oni kad i kad počupaju i natežu, obobjica su složna proti nam i proti ostalim Slavenima, a mi se u tim slučajevima ne znamo odlučiti na pravu borbu nego stvaramo kombinacije, kako bi se oslonili čas na Luegherove Niemce, a čas na Košutovo Magjare. A u istinu i Niemci nasisto tako preziru kašto su Magjari, jer i jedni i drugi gledaju samo svoju korist, pa su za to za okrinkani absolutizam Niemci u Austriji sve jedno kao što su Magjari u Ugarskoj.

Jednima i drugima je u takovom absolutizmu zajamčeno gospodstvo, pa oni sve svoje sile napinju da ga i čuvaju. Evo u Austriji su stvorili § 14., a Magjari ni za živu glavu ne će da uvedu jednako, obće i tajno pravo glasovanja.

To je razumljivo, a nerazumljivo je kako Hrvati i u običaju Slaveni ne vide da im sva borba sastoji, da u Austriji i u Ugarskoj one moguće absolutistički ustav.

Svaká borba, koja ne ima taj glavni cilj pred očima, samo je objsena, kako se je do kazalo i prigodom Šušteršićevih predloga.

Parlamentarno izvješće.

Beč, 9 lipnja 1909.

Carevinsko viće. Nakon burne sjednice od prošlog petka javnost je velikom napetosti pratila razvoj stvari. Iza kulisa vodili su se izmedju stranaka pregovori, kako bi se našlo izlaza iz situacije, koja je mogla da osuđi daljnji rad parlamenta. Osobito su se Poljaci prekojučer zauzimali, da dodu do sporazuma sa slavenskom jednotom, te su se izjavili pravni, da glasuju uz neke preinake za predlog zast. Šušteršića. Preksino su trajali do kasne noći pregovori između Poljaka i drugih slavenskih zastupnika. Ali se nije došlo do konačnog sporazuma, te su se pregovori

odgodili za jučer u jutro. Poljaci je bilo najviše do toga, da iz krila poljskog kluba ne izgube zastupnike poljske pučke stranke, njih 19 na broju, pošto bi im onda klub i upliv u parlamentu vele ostabilo. Nego ni pri pregovorima, što su se vodili jučer prvo sjeđnici, nije se mogao postignuti sporazum. Predstavnici slavenske jednote popuštili su do skrajnih granica, nu uzladno! Poljaci su na dlaku da poštuje svog stanovišta. Time je onemogućena slavenska manifestacija svih slavena u parlamentu u prilog Bosne i složan izstup svih slavena proti današnjoj vlasti.

Izgleda, da je na držanje. Poljaka djelovalo uvjerenje, da će vladine stranke imati većinu makar od jednoga glasa. I zblij brojili su se ponajviše zastupnici svih stranaka i stranica, te se je izpostavilo, da bi vladine stranke imale većinu, kad bi svih njihovih zastupnici do jednog na sjeđnici pristupili.

U 11 sati pr. p. otvoreno je jučerašnja sjednica, u kojoj se je imala voditi žestoka bitka. Sjednica od petka bila je, kako je poznato, prekinuta usled obstrukcije njemaca, nakon što je već počelo poimjeno glasovanje vrhu predloga dra. Laginje, da se razprava zaključi. To je glasovanje prekinuto i za kako je dvadesetak zastupnika već glasovalo. Sad se je radio o tom, hoće li se glasovanje nastaviti u novo započeti. Tu bi, pri rješenju tako zanimivog pitanja, bilo došlo do žestokih sukoba. Nu stranke su se u tom pitanju nagodile. Zast. Wolf opozvao je predlog za pojmenično glasovanje, te je komora jednoglasno pristala na zator razprave.

Generalni govornicin izabrani su Adler, socijalist, i Glombinski, poljak. Ovaj zadnji označio je stanovništvo poljsku tim, da oni neće da vode ni česku ni njemačku politiku već politiku slobodnih ljudi; glasovat će proti Šušteršićevu predlogu. Adler je žestoko žigao postupak vlasti u pitanju agrarne banke u Bosni i uslini postupak vladinih stranaka u sjednici od petka. Zatim je govorio predlagatelj Dr. Šušteršić, čitava dva sata. I on se je oborio na vlasti i vladine stranke radi obstrukcije od petka i dotakao se je također nedostojnog postupka vlasti, koja je u uvodnom članku „Fremdenblatta“, vladinog organa, od 6. o. m. htjela da učini pritisak na dalmatinske zastupnike, da glasuju proti svom uvjerenju u prilog ove vlade.

Tim je razprava zaključena i počeli su stvarni izpravci. Prijavilo se je mnogo zastupnika za stvarni izpravak, među njima i zastupnik Bljedanović, koji se je ogradio proti tome, što je Glombinski u svojem govoru nazivao narod u Bosni i Hercegovini „bosnijacim“, dokim da tu pribavljaju.

Iza toga prešlo se je na glasovanje. Komora je dubkom puna. Od 512 zastupnika, što ih sad broji zastupnička kuća, pristupilo ih je 497, dakle ne fali ih nego 15. Nikad nije bila komora tako brojno posjećena. Svi su naši na okupu; došao je po prvi put i zastupnik Bulić, On dava ostavku, koju mu ne primaju. Svakako ne ostaje mu drugo, nego da bez obzira na nikoga odstupi.

Pošto predlog Šušteršića sastoji od tri diela, svaki napose biva stavljen na glasovanje. Za prvi dio, kojim se udjeljuje ukr vlasti, što nije osuđila osnutak agrarne banke u Bosni, glasuje se poimence. Nervoznost i napetost je neopisiva. Konačni izpadak glasovanja jest, da je prvi dio predloga Šušteršićeva odbranjen sa 242 proti 237 glasova, dakle sa samih 5 glasova većine. Proti predlogu glasovalo je i pet ministara, što su zastupnici, i predsjednik komore. Glasovanje ministara Bilinskog i Začeka popraćeno je zaglušnim povicim: doli, van řešnja itd. Tako isto i glasovanje predsjednika komore Pattaja, komu se je predbaciovalo da time krši poslovnik.

Drugi dio predloga, kojim se proglašuje ništvenom koncesiju udjeljenu agrarnoj banci, odbranjen je također, ali se je glasovalo ustanjanjem. Preksino su trajali do kasne noći pregovori između Poljaka i drugih slavenskih zastupnika. Ali se nije došlo do konačnog sporazuma, te su se pregovori

privatno poduzeće, — glasuje se poimence. Nu i taj dio predloga bi odbijen sa 241 proti 237 glasova, po tom sa sama 4 glasa većine.

Izpadak tih glasovanja primljen je od oporevikom i prosvjedim. Tobožnja većina naprotiv nije bila odusmjevana. Svak je proništen uvjerenjem, da je pobjeda vladinih stranaka sasvim kukavna, dočim da izpadak glasovanje znači veliki uspjeh slavenske unije.

Primljena je, može se reći neopazice, rezolucija zastupnika Redlicha, da se preporuči vlasti, da energetički poradi, eda se osuđeti dojavanju agrarne banke.

Pri koncu sjednice dao je zastupnik Bulić državno-pravni ogradu. Zastupnik Prodan u upitu na predsjednika komore reagirao je proti pisaju vladini list „Fremdenblatt“ od 6. o. m. Reče, da ništa neće zastrašiti ni odvratiti zastupnike od savjegnostipiranju svojih dužnosti prama hrvatskog naroda i domovini; žali što se je zastupnik Bljedanović stavio na intrasigentno stanovište, izključujući Hrvate u Bosni; neće da vrhu togu sad vodi polemike; veli, da Bosna pripada Hrvatskoj; raduje se slozi Slavena u zastupničkoj kući, žaleći sto se Poljaci neće da ostalo braći priključe. Zatim govornik, koji je dosad govorio hrvatski, nastavlja njemački, ističući insinuacije i uvredljivi način pisanja „Fremdenblatta“, koji u uvodniku predbacuje neharmonost zastupnicima u Dalmaciji i prijeti veli, da se tim načinom hoće da predobije zastupnike, u času, kad se ima konačno odlučiti o važnom životnom pitanju hrvatskog naroda u Bosni. Zastupnici će vazda vjerno i savjestno služiti svome narodu, te će u svakoj prigodi svoje uvjerenje bez obzira otvoreno i slobodno izdati. Veli dalje, da se postupak vladinog organa neda pristojnom rieči kvalificirati, da vredna ustanova prava zastupnika, vredna osobito dostojanstvo i ugled komore, te pita na kraju predsjednika, da poduzme korake, da se tako nečvenom postupku vlade jednom za vazda kraj učini i da se dade komori zadovoljština.

Predsjednik je na to odvratio, da žali, ali da nije nadležan, da u tom pogledu što učini. Tim bi zaključena ova znamenita sjednica, iz koje su koli Niemci koli vlasti poneli uvjerenje, da se proti Slavenima ne može ni vladati niti u običaju poduzeti. Dogadjaji ove sjednice znače poraz za Niemce, veliki uspjeh za Slavene. To je obći utisak i kod protivnika. Taj dojam ovdješnje novine hoće samo da ublaže ili zabašure, kad tvrdje, da ni manjina ni većina ne imaju razloga da slave izpadak glasovanja. Da ministri ni predsjednik nisu po običaju glasovali, oporba bi imala većinu. Stoga se vlasti vladile i vladinih stranaka ne mogu ni vladine novine da se daju u hvalosjepe.

Posljedica glasovanja, kaže se, da će biti odstup českog narodnog ministra Začeka, koji je glasovan za vlast proti svim svojim suplemenjacima. Njegov je položaj došud čudnovat. Mlađeći ga prislili da ostane u kabinetu. Taj dojam ovdješnje novine hoće samo da ublaže ili zabašure, kad tvrdje, da ni manjina ni većina ne imaju razloga da slave izpadak glasovanja. Da ministri ni predsjednik nisu po običaju glasovali, oporba bi imala većinu. Stoga se vlasti vladile i vladinih stranaka ne mogu ni vladine novine da se daju u hvalosjepe.

Tako je poznato, došlo je napokon do sklopjenja trgovackog ugovora između Austro-Ugarske i Rumunjske. Taj ugovor ne može da stupi u kredit, dok ne postigne odobrenje carevinskog vijeća, komu je prikazana zakonska osnova.

Rumunjska je skoro izključivo agrarna zemlja, te je pri sklapanju ugovora njezino načinjanje islo povoljno za tim, da postigne što je moguće većih pogodnosti za izvoz žitija i marve. U Austro-Ugarsku je pretežito agrarna zemlja, ali obzirom na industriju, koja je u nekim predjelima dobro razvijena, pa joj treba oduska, nastojala je sa svoje strane, da olakoti izvoz industrijalnih predmeta, te im pribavi što već prodaju u Rumunjskoj.

U ugovoru su navedeni razni industrijalni proizvodi, koji se uz ustanovljenu sniženu carinu

mogu izvazati iz Austro-Ugarske u Rumunjsku: tu su ikanine, konfekcije robe, stolarske radnje, stakleni predmeti, porcelane, razni predmeti od gožđa i drugih kovina ita. To naša javnost u nastači takove industrije ne može da toliko zanimi, i s toga izostavljamo sve potankosti.

Obzirom na naše osobite prilike vredno je, da se potanje pozabavimo sa predmetim, uvoz kojih je po ugovoru dozvoljen u Austro-Ugarsku uz pogodnu carinu, a to su: žitija i blago razne vrsti, perad i ribe.

Rumunjska može uvažati u Austro-ugarsku Monarhiju žitija:

pšenici uz carinu (na 100 Kilogr.)	od K 6:30
raž	" "
ječam	" "
zob	" "
kukuruz	" "
proso	" "

Glede blaga izključuti je, da nije dozvoljen uvoz živog blaga, već zaključak, isto kao u trgovackom ugovoru, koji je u svoje doba bio sklopljen sa Srbijom, te je koncepm lanjske godine prestao. Ograničen je također i broj blaga, što se može uvažati iz Rumunjske. Prve godine, za trajanja ugovora, može se uvesti 10.000, druge 12.000, treće 15.000, četvrte 20.000, pete 22.000, šeste 25.000, sedme, osme i devete godine po 35.000 glava goveda. Svake godine pak može se uvesti do 100.000 glava vunjači. Glede svinja određeno je, da se prve godine može uvesti 50.000, druge 60.000, treće 70.000, četvrte, pete i šeste po 90.000, sedme, osme i devete godine po 120.000 glava svinja. To sve razumije se, kako rečeno, može se uvoziti u zaklatom stanju. Za to je određeno, da se na granici u Rumunjskoj imaju podignuti velike konačice, gdje će blago biti pregledano od veterinaru, a zatim ubijeno i odpremljeno na tržišta, što će ih opredeliti Austro-Ugarska vlada, dakle ne kamo hoće zanimanjici.

Carija je ustanovljena ovako: za svakog vola carina iznosi K 60; ali, ako zanimanjek hoće, ima se odmjeriti carina u razmjeru od K 9:40 na svaku 100 klg. vola, izmjerenu dok je živ. Ta pogodnost ne vrijedi za sljedeće vrste blaga, za koje je određena carina na svaku glavu bez obzira na težinu, biva: za bikove i krave K 30, za telad K 5, za ovce i koze K 2:50, za janjad K 1:50 na glavu. Za svinje, koje teže od 10 do 110 klg. plaćat će se K 11; za svinje što teže preko 110 klg. plaćat će se 10 k na 100 klg. živo.

Uvoz friske ribe prost je od carine, a tako isto i uvoz stolnog friskog grožđa, ali samo u poštanskim pošiljkama. Za živu perad ustanovljena je carina sa 4 K svaku 100 klg. kraljevskog grožđa.

Obzirom na postojeću skupotu živeža osobito kruha nije se od ugovora nadati, da će doneti kakvo osobito oblažanje, premda Rumunjska može da izvazni popriječno oko 12 milijuna kvintala žitija na godinu. Carina od 6:30 K, udarenja na 100 klg. pšenice, previška je. Takova je carina ugovarena bila i s drugim državama, ali je svejednako hrana postajala skupljka. Što se tiče mesa, uvoz je skopćan sa tolikim poteškoćama i ograničenjem, da će samo veća središta očutiti koju blagodat. Pogodnosti pri uvozu friske ribe i grožđa nisu takove, da mogu ugroziti domaće proizvode, jer toga ne ima u Rumunjskoj u znatnoj kolikočini, da bi te pogodnosti mogle predstavljati kakvu pogibelj. U tom pogledu opažit je, da je bito iz inozemstva uvedeno u Rumunjsku zadnjih godina oko 70.000 kvintala ribe i izvezeno oko 10.000 na godinu: dočim se je vina svake vrsti uvelo u Rumunjsku oko 700 kvintala, a izvezlo oko 200 kvintala na godinu. Potom ne ima tamo ni ribe toliko da može pokriti tamošnje potrebe. Glavni i more se reći jedini poljski proizvod u Rumunjskoj to su žitija, što se mogu izvazati u velikoj kolikočini. Blago njoj.

Majgarska kriza — rješena?

U pitanju rješenja majgarske krize nastalo je u nedjelju senzacionalna preokret. Gospoda od nezavisne stranke dobila su na nekakav način obavest o kraljevom namjeri i dogodilo se je ono, što se je iša toliko buke i deklara-

movanja o „nepopuštanju“ jedva moglo očekivati. Na kraljevom stolu načini se de facto jedan memorandum (najnovij) predsjednika sabora Justha, u kojemu isti izjavljuje, da će nezavisna stranka pristati na to, da se rješenje bankovnog pitanja odgoditi za dve godine, ali da u imu toga traži, da većina članova budućeg kabineta budu nezavisnjaci. Na kraljev zahtjev, da buduća vlada ima provesti izbornu reformu na temelju občeg, tajnog i jednokog prava glasa, pristaju Justh i Kossuth bezuvjetno.

Gospodin Justh onako usugrad preporučuju u ovom memorandumu svoju malenkost za ministra predsjednika i ujedno ministra nutarnjih posala, dočim bi Kossuth zadražao svoju dosadnju listnicu. Međutim je izključeno, da bi Just mogao postati ministrom predsjednikom, jer je za to mjesto danas na dvoru najozbiljniji kandidat sam grof Andrássy, koji se upravo na štoberski način nameće, premda zna, da ga nezavisnički ni malo ne mare. Grof Andrássy primijen je u tajnosti već nekoliko puta od priestolonasljednika, kojega je, kažu, sasvim zadobio za svoj glas.

Justhov memorandum predložio je kralju glavom grof Tasilo Festetich, koji je nedavno posjetio Kossutha. Sigurno je, da je glede rješenja krize pada u Beču odluka. Potankosti naravno još nisu poznate, ali su u dobro upućenim političkim krugovima pronose o tome dve verzije. Prema jednoj imenovati će kralj grofa Andrássya ministrom predsjednikom, dočim će ostali članovi kabineta biti nezavisnjaci, — a po drugoj, u koju se slabije vjeruje, imao bi sam Justh postati ministrom predsjednikom na čelu čisto nezavisnjačke vlade. U prvom slučaju nije izključeno, da će grof Festetich postati ministrom nutarnjih posala. Govori se i o trećoj mogućnosti, a ta je, da bi kralj imenovao grofa Festeticha za ministra predsjednika. Naravno je, da bi Justhovo i Festetichovo predsjedništvo izazvalo ogromnu senzaciju, ali, kao što vidimo, senzaciju nisu izključene. Grof Festetich važi u magjarskim političkim krugovima kao prototip auličnog magnata, a poznate su i simpatije istoga za pučku stranku. Moguće je i to, da će pučka stranka odustati od kandidature grofa Aladára Zichya, ako umjesto istoga grof Festetich udje u novi kabinet.

O ministarstvu Khuen Hédervary-Lukacs nitko ne govori više, premda je poznato, da je kralj zahtjevao, da ministrom finacija novoga kabimenta bude Ladislav Lukacs.

U svim ovim slučajevima ostala bi magjarska koalicija kao takova sve do skupa, dok ne provede izbornu reformu, a tada bi imao uslijediti razpust magjarskog sabora i novi izbori ne temelju novog izbornog zakona.

Vješto će biti udešeno svakako, ako Andrássy postane ministrom predsjednikom, ili Festetich ministrom nutarnjih posala. Obadovjica su naime najčešći protivnici izborne reforme na temelju občeg, tajnog i jednokog prava glasa, a bila bi im povjerenje zadaća, da tu i takovu izbornu reformu provedu! Položaj istih napravio ostalim ministarskim drugovima i „solidarnost“ novog kabimenta biti će zaista prizor za bogove! Novi kabiment nosio bi već od svog postanka crva u grudima, koji će mu sigurno doći glave, a o izbornoj reformi naravno da ne će moći biti ni gorova. Gospoda nezavisnjaci i njihovi ministri sklopili će za to ipak i novi pakt sa krunom, a hoće li biti u stanju ovaj pakt u celiosti provesti, za to će u časovima manjulka nad ovom „sjajnom pobjedom“ slabo tko pitati,

„H.“

Jzborna sloga frankovaca i rauchovaca.

Znakovi podpunoga saveza rauchovaca i frankovaca sve se više javljaju, tako da će do slijedećih saborskih izbora izići bez sumnje sa zajedničkim kandidatima nove raucho-frankovske koalicije. Za sada se, čine samo pokusi, kako će to djelovati na telice, a kad se malo priuče, onda će se izići posve sa farbon van.

Prvi korak tome zajedinstva vidio se kod prošlih saborskih izbora i u glasovitom predizbornom članku „Narodnih Novina“, kad su službeno preporučivale kandidate stranke, kojoj su tendencije „naperene proti našim temeljnim državac, zakonima“ makar je Rauch prema tim tendencijama najavljuju najveću strogost i makar su iste novine još par dana prije pisale, da činevinici „prema svojoj zakletvi ne mogu i ne smiju biti otvoreni protivnici našega ustava, sadržanog u temeljnim zakonima zemlje, a po gotovo da ne mogu biti agitatori proti ustavnim temeljima od g. 1867. i 1868., te aktivni članovi stranaka, koje rade o rušenju tih temelja“.

Ovo treba naročito zapamtiti, obzirom na „rušiteljinu“ rad tih temelja po gg. Ogrizoviću, Bošnjaku i Baboviću!

Drugi korak zajedinstva rauchovaca i frankovaca opazio se sada prigodom izbora nekih županijskih skupština u Slavoniji.

Prošli tjedan birana su četiri takova skupština iz bošnjačkog i ceranskog kotara.

Koaliciji postavljaju svoje kandidate a frankovci i rauchovci opet svaki svoje, ali izašli su pomiješani, jer su se — složili.

Koalicija je kandidirala Kutuzovića, Jarića, Nikolajčića i Babogredu.

Rauchovci kandidirale: Weinbergera, Kopića i Blaževića, Krbačea, upravitelja župe i načelnika Albrechta.

Frankovci su kandidirali: Krbačea, Komesarovića, Gabrića i Lešića.

Rauchovci i frankovci su dakle zajednički kandidirali popa Krbačea, čime su dobili frankovske glasove i tako je izšla sa tri desetak glasova većine rauchovčaka listina sa tri rauchovca i jednim frankovcem. Tako će se valjda pogoditi saveznici i za saborske izbore. Tri četvrtine mandata rauchovčima, da imadu većinu, a jedna četvrtina frankovcima, da budu „jaka“ „opozicija“!

Rauchova „Ustavnost“ kličće od veselja nad tim uspjehom, pa se već „zaufano nade, da će bošnjački kotar kod slijedećih izbora biti ustavnika!“

Ali i Rauchove „Novosti“, kojima je Rauch namjesto za faktotuma dra. Vladimira Franka a odg. uređnikom Aladara Kottasa, kličku od veselja radi tog izbora, pa ga bilježe pod naslovom: „Starčevičanska pobjeda“. Izbor događa, koji je Rauchovoj „Ustavnosti“ daju zaufane nadje, da će učiniti bošnjački kotar „ustavnjakom“ označuju tobož Hrvatske „Novosti“ — starčevičanskom pobjedom! Da ta pobeda izgleda ljepljom, da telad ne vidi, kako su frankovci i rauchovci saveznici, iste te „Novosti“ proglašuju, uz Krbačea i židova Weinbergera — članom „naše“ stranke, prem taj Weinberger uvick govor, da je stari magaron, naime magaron i židov, to jest, od onakovih „hrvatskih“ patriota, koji su sa simpatijama uz svog čovjeka Frančića, a sa žepom uz vladu. Za izabranog pak biskupišnika Kopića i načelnika Albrechta vele, da su „izvan stranaka“. Tako se dakle javlja da telci ne vide, kako im je dužnost za jednoga svog čovjeka proturavati tri Rauchovca. Zato je Weinberger proglašen članom njihove stranke a ona druga dvojica „izvan stranaka“.

sao, o tome ne ima sumnje, jer mi vidimo, da se tunji kod nas ribaju u mjesecu travnju, te riedko prije, a to traje do lipnja, kašnje ribolova ne ima do kolovoza itd., gdjekad i kasnije u pojedinim zatvorenim zaljevima, u kojima tunji t. j. pojedini ostaju i za godinu, te se priče i klimatiziraju tako, da smo vidjeli u šibenskom zaljevu uhačenih tunja do težine od 250 do 300 klg. ako i riedko.

Koncem rujnja tunji kao ploveća riba ostavljaju sasme naše krajeve i vraćaju se k svom domištu u Atlant, naravno nit u milijuntom dielu onog broja, u komu su se iz svoje kuće uputili prije.

Što nagoni tunje, da ostave vode Oceana i da brču jedan kog bi vodama Španjolske, Francuske i Englezke, a drugi da ulaze kroz Gibraltar te kroz prostrano sredozemno more brču u naše strane, to je samo tajna. Sva nagadjanja današnjih zagovaratelja ovog ili onog uzroka, nisu drugo nego puka nagadjanja. U njihovim razlaganjima ne vidimo dokaza. Ja naprotiv mislim, po onom što sam iz ikustva stekao razmatrajući pojedine tunje, da pojedini brežuljeni njihovim zalažeći, kao i pri prvom putu u sva ona mesta, gdje su našli dobru pašu i gdje ne vlada i ne caruje dinamit, puška i striela.

Da tunji slijede redovito put koji sam opis-

Dakle gospoda se još uvek stide priznati slike s Rauchom, ali do slijedećih izbora, nadamo se, izgubit će još to malo stida — što ga imadu, te otvoreno proglašiti Rauchfrankovu koaliciju.

„H. S.“

Na odgovor dopisniku „Slobode“.

Iz Šibenika, 7. lipnja 1909.

U splitskoj „Slobodi“ koncem svibnja štampan je dopis iz Šibenika pod naslovom: „Za opeće dobro“. U tom dopisu dopisnik upire ponosno na potrebu slike u tom gradu. Za pravo reči, piše prikladno i mirno i to nam se dopada. S napadajima, klevetama i sumnjičenjem, čega je bilo preveć u prošlosti, nije se moglo nadati nikakovo dobro. To je i naravno: uvrijedjeni na uvrđeš lahko ne zaboravlja.

Nama se mili novi način pisanja i želili bi, da se u njemu utraje, te što se ne može postići danas, nije izključeno da se neće sutra, ako se piemonto osjeća i pošteno misli. I mi smo za slegu na svoj liniji, ta nam je danas od priče nužde, imajući toliko neprijatelja proti kojima nam se boriti, koji nam rade o glavi. Ali za moći doći do slike, treba prije izpostaviti neke uvjete, označiti čisto i bistro svoje stanovište, da se nebi dogodilo ono, što se je imalo već toliko puta opaklati, da se po polučenom slozi braća gore zavadiše, nego li su bili prije. Do tega je moralno doći, jer nije bilo iskrenosti barem sa jedne strane i glavni motivi koji su vodili do slike, nisu težili za običom koristi, nego su bili od sporedne važnosti, dočim osobini stali su na prvom mjestu. Za nas pitanje kavane „Zanchi“ nije takovo, koje bi moglo sblizići zavadijenu braću a i ne može da bude.

Šta ga ulazi jedna kavana u ovako važnom pitanju? Mi se nadamo da će dopisnik iznijeti koji drugo važno pitanje, te zasjeca u dobrobit našeg hrvatskog naroda. Takova pitanja obće koristi vredna su da se o njima raspravlja i bio bi izrod, koji bi nehnajem preko njih prešao. Mjesta pitanja pak, bila ona od koje mu dragi naravi, dobro su zaštićena, jer imade to da se na njih bavi.

Dakako, treba popuštaći s jedne i s druge strane, kako dopisnik, i sloga je onda gotov čini. Mi ovo popuštanje razumijevamo u smislu izglađenja osobnih oprijeva i antipatijs; dočim u načelima, o tome ne može biti gorova.

Radi se o slogi između Hrvata, na drugo dopisnik niti ne misli, jer znade da je uzaludno; onda logično slijedi, da se on i ona za koju piše, osjećaju Hrvatima, da ēte hrvatski i da su pripravljeni u hrvatskom duhu raditi i da će hrvatsko biti glavnim izhodištem njihovom političkom radu. Kada ovako nebi bilo, sloga bi bila samo na rieči. Hrvatsko mora biti osnova točka glavnog stozera za obre strane koje se žele složiti. Ovo predstavljanje može se onda slobodno poći napred, te iznaci formulu, da se dodje do sporazunnog rada, da ćege nebi moralo biti težko doći kada se radi; za obće dobro.

Evo mi smo se upleti u ovaj posao iako ne kompetentni da ga riešim. To smo učinili stoga, da pokazemo, kako nismo protivni pravu, iskrejno i trajno slozi, jer smo uvjereni, kada bi se do nje došlo, da bi bila i od preteči koristi na polju političkom i materijalnom u ovom gradu, pošto sadašnje stanje samo služi nekim, da se smatrat potrebitim, a nisu i naši stojeći za izrabiti u osobnu korist. Sa sloganom izčeli bi sa pozornice neki politički špekulanati, te bi svaki dobio, koliko bi zavredio. U međutim samoga pitanja mi ne čemo ništa poduzeti sa svoje strane, sigurni da naše uplitanje

Pošto su glavna lovista tunja u našim krajevima dosta udaljena od glavnih tržišta; a pošto lov tunja više puta biva obilan, tako da ga momo Šiljati do Trsta i do Mletaca, mora da naši ribari znadu način, kako će ribu urediti, prije nego li su na daleka puti odpreme.

S ovog razloga preporučamo ribarima tunje, da netom su izvadili tunje iz mora, odmah im povade branče u unutrašnjosti i da dobro pospugaju velikom čistom spužvom svu krv, na način, da ne ostane nikakve vlage a niti najmanje usirene krv. Za ovim čemo pojedino tunje svezati za rep i objesiti na način, da mu glava visi dolje. Pošto na nekim postama ima osobito sagradjenih daščara, to se tunji moraju smjestiti u iste, a gdje daščara ne ima, bilo bi željeti da se podignu. Svakako, ako daščare ne imamo, moramo se ipak postarat, da tunje uredimo i objesimo, kako sam gori spomenuto, pa makar ih pokrili čim mu draga, samo da sunce ne tuče u njima. Ako vlada velika vrućina, uputno je odkinuti i onaj dio glave, što je u doticaju sa trupom, da tako zrak bude mogao bolje prodriati i oko tunje i nutarnjosti njegove kolati.

Poseve hrdjavi običaj vlada kod nekih ribara tunje. Već pri poglavljiju VII. spomenuo sam, kako

moglo bi samo otegnuti njegovo rješenje. Pitanje imadu riešiti pravci, osobe vredne svake časti i poštovanja, koji vode u gradu glavnu rieč u ovakovim poslovima i koji su jamstvo da će i hrvatski i gradski interesi biti uvek dobro zaštićeni.

Opozka u red. Primamo ovaj uvaženi glas iz naše stranice, a mi držimo da vremena može najbolje da izgledi opreke.

Političke vesti.

Kossuth i Andrássy kod kralja. U utorak u 11 sati pr. podne bio je primljen Kossuth i audienciju od kralja. Iza njega je bio iz 12 sati primljen i grof Julio Andrássy. U političkim krugovima tvrdi se, da je pala definitivna odluka glede ugarske krize. Kralj će pozvati Wekerla u Beč i ponudit će mu sastav kabinet, ako ne bi ovaj primio, povjeriti će se sastav kabinet Lukacu. Još ovoga tjedna svakako bi imalo doći do imenovanja prelazne vlade.

Postje audiencije. Iza audiencije izjavio je Kossuth: Bio sam jedan sat i četreset minuta kod kralja, koji me je najmilostivije primio. Držat ćeće naravnim, rekao je Kossuth novinarima, što vam ne mogu ništa saobćiti o toku audiencije, nego jedino, da končna odluka još nije pala. Audiencija grofa Andrássya imala je informativni karakter te trajala pet četvrti sata. Odluka bit će priobčena ministru predsjedniku Wekerlu, koji će u najkratčem vremenu biti primljen od kralja u audienciju. Kossuth i Andrássy oputovali su u večer u Budimpeštu.

Izgradnja ruskog ratnog mornarice. U Petrogradu se čine velike priprave za izgradnju četiri velikih ratnih ladija tipa „Dreadnought“. Državno veće odobrilo je kredit u tu svrhu, koji je bila duma odbila. Spor između dume i državnog veća izglađila je mješovita komisija. Financijska komisija odobrila je kao izvanredni izdatak za resort ministarstva rata 8 milijuna rubala.

Tri miljarde za francuzku ratnu mornaricu. Više veće za francuzsku ratnu mornaricu zaključilo je, da se imade ostati kod programa, prema kome mora Francezka do god. 1919. imati 45 oklopnjaka. Potrebna svota od 3 miljardice podieliti će se na 10 godina.

Pitanje Krete. Na pitanje Grčke o stanju vojske na Kreti odgovorila je Turska, da takođe intenciju postoji za slučaj, ako bi se zbijak krovadaj na muslimane na Kreti. Turska je takođe otkazala na mješovitu komisiju. Promenit će stvar, što se tiče vlade i autonomije Krete, ali traži natrag svoj suverenitet i pravo kontrole.

Dogodjaji u Turskoj. Tursko poslanstvo, koje putuje Evropom u svrhu notifikacije proglašenje priestolja, nalazi se sada u Rusiji. U Turskoj se provadaju medutim upravne reforme upravo na grozničavi način. Turska se istodobno htče da posve oslobodi tutorstva engleske financialne komisije u Macedoniji. Protivnici ustavnog režima se nemilosrdno proganjaju i apse. Ova mjeru opravdava se time, da se ovi elementi na takav način učine neškodljivim. „Jeni Gazeta“javlja, da je savzana posebna komisija, koja bi imala razpraviti i ustanoviti novi nastavni program. Temeljem će ovoj komisiji služiti nastavne osnove europskih država. Do sada se je u turskim školama učilo veoma mnogo, dјaci su bili preobterećeni, ali najglavnije, što bi im bilo trebalo za kasniji život, nisu učili.

nekni naši ribari imadu posve hrdjavi običaj polagati ribu uči kako crkne u more. Ovaj nesretni običaj slijedi i mnogi ribari tunje. Ima onih, koji iza slike tunje očistili umjesto da ih urede, kako sam gore spomenuo, sveži ih dođuće za rep, ali mjesto ih objesiti s sjenasto mjesto, oni ih bace u more, čekajući na sate i sate, da ih odavde izvuku i na tržiste pošalju. Ovo je veliko zlo i ovoga se treba čuvati, pošto je tako pogibeljivo, da nam posješi usmrtenje ribe, a onda, koju korist debijemo? Svi znamo da vlastnici „tunova“ i „šabakuna“ učaju ne malih glavnica za njihovu nabavu; svi znamo, da ribolov tunje nedovoljne svake godine, svež da je upravni jeftinski način ribanja na sreću, te ako nam se sreća nasmije dobro, a ako ne, prave se novi dugovi za hranu družini i upada se u sve to veće troškove, koji znadu doprijeti tako visoko, da vlastnici zadaju briige, ako lov izda dve godine izasbezice. S ovog razloga, besu, kad nam se sreća nasmije dobro, a ako ne, prave se novi dugovi za hranu družini i upada se u sve to veće troškove, koji znadu doprijeti tako visoko, da vlastnici zadaju briige, ako lov izda dve godine izasbezice. S ovog razloga, besu, kad nam se sreća nasmijala, znamo se s njome okoristiti, jer tko zna, kada će opet. Mogao bi navesti više primjeri onih, koji se ribolovom tunja bogatili, a naprotiv i onih koji su s ovom ribaštinom uporastili.

Mi moramo ribanju tunje posvetiti osobitu

Uredovni hrvatski jezik „Narodnoga Lista“

Postie poznati naredaba upotrebljavaju i uvadaju se i pečati, kao i tiskanice, sve u hrvatskom jeziku kako sledi:

uredovne vanjske oznake o kakvoći lista su n. pr. ovakove:

R	Lissa	R	Sebenico
	No. 376.		No. 228

Exffo

Recommandirte Briefe

esente di porto posta.

Zar ne, da „Narodni List“ ima pravo sa svojim pomagčima kad užveličavaju ovakav uredovni jezik?

Iz hrvatskih zemalja.

„Hrvatska stranka“ se razvara. „Hrv. Sloboda“ ima članak o „dalmatinskom“ saboru, gdje kudi otezane sa otvoren istoga. U članku čita se i ovo: „Po pouzdanim informacijama dozajem, da se kolovodje „hrvatske stranke“ nemilo boje saziva sabora, koji sobom donosi pretresanje o rješenju jezičnog pitanja. A kako bi to pretresanje jako slabo i nepovoljno izpolo po ovu gospodu, koja su kumovala, toju političkom činu, to bi saboru čitava „hrvatska stranka“ pravila jako mizernu figuru. Većina nezadovoljnja sa rješenjem jezičnog pitanja u „hrvatskoj stranci“ nije ni malo voljna da sa onom dvojicom — trojicom krivaca dieli krvnju i bruš. S toga se već unapred pogovara, da bi se ta stranka mogla raztresti još prije saziva sabora. Glasine o pomirbi D.ra Trumbića i D.ra Smidola, koje glasine u ostalom nisu tako neosnovane, kako bi neki hifeli turiti u javnost — potvrđuju ove kombinacije o razlagu članova većine zadarskog sabora. Nadalje se natuca, da bi Trumbić i Smidola sa nezadovoljnom većinom „Hrvatske stranke“, prešli k Čingrijinoj grupi te proti grupi Blaženki-ivčevići poveli oštru borbu. Kad bi se ovo već prije sabora obistinilo, što će inače uslijediti prije ili kasnije, onda bi se Blaženki i Ivčevići zadao smrtni udarac. Politika antichambrijanira, koju je sadašnja razklimanja većina uvela, ovim bi korakom dosegla, a tim bi se pristupilo saniranju naših bolestnih prilika. Sabor dalmatinski tada bi u istinu postao odraz narodne volje i mišljenja.“

Požežani protiv Raucha. Požežko gradsko zastupstvo zaključilo je da 9 glasova protiv 7 da se nema Raucha dočekati. Od ovih 7 bila su 3 frankovca, 3 židova i 1 stari magjar. Danak frankovac je predlagao, da se Rauchu barem podigne stavoluk. Sva družina zaključila su nepristupovati Rauchovu dočeku.

Promjene u kazalištu upravi u Zagrebu. Na 7. o. m. preuzeo je novi intendant našega kazališta gosp. Vladimir Treščec-Branjski intendantske poslove. Imenovanjem gosp. Treščeca za kazalištnog intendantu prešli su kazališni poslovni iz odjela za unutarnje poslove k odjelu za bogaštvo i nastavu te su kazališnim referentima imenovani srednjosloški nadzornik dr. Bosanac (za dramu) i dr. Milorad Stražnicki (za glazbu).

I. R. ESPOSITURA DOGANALE SANITARIA
K. K. ZOLL- UND SEE-SANITÄTS- EXPOSITUR TEODO
M. EX OFFO

Ili još i obovoji n. pr. sa slijedećim naslovom naravno pečatanim:

An das k. k. (Neben) Zollamt
in

(Lissa)

Finanzbezirk:
Portofrei Dienstsache (Spalato).

brigui i mar, jer ovo ribanje sačinjava jako unošnu ribarsku granu, koja može da mnogočem nadoknadi sve to više nazadovanje našeg gospodarskog napredka, pošto na poljodjelstvu izdaje.

Profesor Petar Giacoze iz Turina tvrdi, da bi se iz odpadaka, koje danas ribari i tvornice koje se bave pripremanjem tunja u ulju, bacaju u zalud, moglo napraviti tako izvrstno ulje za liek, da bi čak moglo zamjeniti ulje od bakalara, koje se piće kao liek. On dapače tvrdi, da je pokuse izveo i da je ovo ulje našao puno boljim okrepljujućim sredstvom, nego li je ono od bakalara, a k tome da ga bolestnici radje uzimaju, jer da ne ima nikakova neugodna mirisa, a niti hrdjavi okusa.

Završujem ovo poglavje životom preporukom našim ribarima tunje, da ako žele sebi koristi, neka se stave ozbiljno oko osnuća ribarskih tunarskih zadruga, jer su ove jedino kadre da utri put dosadašnjim uredbam i stvore nova vrela za napredak ove grane ribarstva.

(Nastavit će se.)

Pokrajinske vesti.

Novi list. U Sjepetu je izišao novi list „Obričnik“, organ za promicanje interesa maloga obrta u Dalmaciji. U programu kaže: „Zadaci je našega lista promicati i štititi interes maloga obrta u cijeloj Dalmaciji, a na osobiti način Sjepetu, koji trebaju reda i složnog rada za sveobči obrtnički napredak“. Neće se baviti politikom; uredovat će hrvatski, ali će primati i talijanski dopise. (?) Držat će se one: Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari.

U zavodu za osiguravanje radnika proti nezgodama. Ministarstvo unutarnjih posala, na temelju Zakona o osiguravanju radnika proti nezgodama, pozvalo je zadarskog obrtničkog gospodara, česarskog savjetnika Krsta Mazzocco kao člana u starješinstvo odnosnog zavoda u Trstu.

Za gojenje goveda. Da se poprave pašminski govedi u Dalmaciji, Namještvo poduzeće širenje postaja za bikove povjeravajući u ovu svrhu sposobne bikove Oberinnthalške pašmine, koja se je dosad pokazala sa svim prikladnom našem podneblju i našoj paši, običajima i privatnim osobama u mjestima gdje ima barem 60 krava. Bikovi će se, uz pogodbu, povjeriti zanimanicima uz uvjete sadržane u Objavitelju Dalmatinsku.

Iz grada i okolice.

„Ubožkom Domu“ udjelio je dr. Božidar Štambuk K. 5, da počasti uspomenu blagopojnoga Luke Drinkovića. Uprava „Ubožkog Domu“ veleučenom gospodinu najsmjernije zahvaljuje.

Tjelovo. Obvod Tjelova obavljen je u četvrtak od 11 do 12 sati prije podne po najkrasnijem vremenu.

Kazalište. Sutra je prva predstava, što ju daje u mjestnom kazalištu ensemble hrvatskog kazališta zagrebačkoga. Imala se dat „Hasanaginica“, ali je s nepredviđena razloga uvrštena za prvu predstavu krasna drama M. Prage: „Krizi“. Dogodilo se naime, da je druživo u Splitu jedne večeri moralo izpustiti predstavu, pa su izcrpi cito repertoar mora da tamo predstavljaju i u nedjelju večer. Tako će sutra na večer članovi ovog ensemblea predstavljati i ovdje i u Splitu, a da se to uzmognе izvesti izabran je za Sibenički prve večeri „Krizi“. U „Krizi“ prikazat će se našem običinstvu za prvi put vredni umjetnici G. Boršnik u ulozi Raimunda Donata, G. Štefanac u ulozi Piera Donata, g. Lyanka u ulozi Uga Riccia, onda gdje Nina Vavra u ulozi Nicolette Donati, g. djica Vilhar u ulozi Fulvije Giuluzzija i g. djica Kar u ulozi Giuliette. Predmet drame je vanredno interesantan, aktuelan, a njezina tehničko-literarna vrijednost priznata od talijanske kritike. U ovom komadu naši umjetnici imaju lepu priliku, da izkažu i razviju svoje vrline i sposobnosti; pa nam je za to milo, što se je u nemogućnosti da se prve večeri prikazi „Hasanaginica“ izabrala ova snažna radnja talijanskog pica. Čin se događa u Milanu.

Uzlatne su cijene, obziru na odličnost i vrstotu ove naše družine i na znatne troškove skupčane s njenim gostovanjem u Sibeniku, vrlo umjerenje.

Nema sumnje, da će kazalište sutra na večer izputniti mnogobrojno običinstvo, sve, što čuti za umjetnost, a u isto doba za narodni ponos. I ne samo sutra na večer, već kroz svih osam večeri, što traje ovo gostovanje, svi naši ljudi mora da počaste ovako rdečke umjetničke prisutnošću u kazalištu, jer oni to zaslужuju, jer je to rodoljubna dužnost.

Sutra na večer, dakle, svi u kazalištu!

Preminuo. Dne 10. tek. m. na prolazu u ovom gradu nenadano je umro Matija Vitič Živanović, poljodjelac iz Špiča, 56 godina star, od tumor hepatis, te je bio pokopan na mjestnom katoličkom groblju.

Upao u more. Dne 10. t. mj. nehotic je pao u more na drvenoj obali dječak Renato Brajer Oškar, te je bio izvučen od blizu se desetih c. kr. mornara broda „Schwarzenberg“ Vinka Paščića i Josipa Komića.

Izpiti za kalfe. Danas se na mjestnom kotarskom poglavarstvu obdržavaju pred stručnom komisijom izpitni za kalfe, i baš ovač put za pekarke. Prijavljenuka ima mnogo, te će se izpitati za druge obrite držati što prije redovito.

Poskupljenje kruha. Iz svih se mjeseta pokrajine tuže na najnovije poskupljenje kruha, uslijed kojega danas crni kruh zapada onoliko, za koliko se je nedavno mogao kupovati bijeli fini kruh. Podje li ovako napred, težko svakome osobito nižoj ruci, radniku i činovniku. Misle li vlasti pozvanje da štite interese pučanstva išta poduzeti proti zadnjoj špekulaciji velikih skladista brašna, koja je ovom poskupljenju kriva, ili će zar uvek i njihovu nezavisnost utazivati misera contribuens plebs?

Nadjeno. Dne 11. o. m. bila je nadjena u obiću perivoju jedna prazna novčarka, koja sadržava jedan kluč „Wertheim“-ove blagajne. Onaj, tko je to izgubio, neka se prijavi redarstvenom uredu, gdje će mu biti izvršeno.

Izgubljeno. U gradu — u glavnoj ulici — izgubio se snop kluča. Tko ga je našao, umoljen je da ga doneše u ureduštvo našeg lista, i dobije će od vlastnika lijepe nadarje.

Američanska jahta. Ponovno došao je u ovu luku američanski jaht „Corsair“. Na istom je vlastnik Morgan sa obitelju, ukupno 11 putnika. Iza kako pregledaš grad Sibenik i vodopad Krke oduptovaše put Trogir, od kuda će prosidjeti put južne Dalmacije. Iz Dubrovnika putnici poči će put Sarajevu.

Vladino sjemenje. Javljaju nam da su ove godine razni naruciši sjemenja kod vlade. Većinom sjeme nije ništo niklo, a ono što je niklo nije bilo od nikakove vrijednosti. Na pojodjelskom viču mogli bi se lakše domisliti uzrok neuspjeha, pak bi bilo dobro da ono starog sjemenja što još imaju bace u more, a ne da se njime dijelim Dalmacije šalju o sebi svjedočbe siromastišta.

Protuzakonitosti u Vodicama. Brzojavljaju nam danas: „Andrija Ćišćan, načelnik koji se zahvaljuje, protuzakonito odgodio sjednicu i dao ratzjeti viečnike“. Liepo!

Zloždora u Kaštel-Sućurcu. Javljaju nam: U području ove občine bila je konstatovana filokserična zaraza. Ognjišta se nalaze u velikim razinama a ima ih sedam, tako, da možemo reći kroz par godina sve će polje biti okuženo. Vinogradna posadjenja na američkoj podlozi kod nas je veoma malo. Uzrok bi tome bio,

što vlastnici zemalja ne dolaze nikako u susret težacima, a sadnja uz prijašnja prava ne ide već nikome u račun. Filoksera će prema tome i težake i gospodare zateći nepripravne, te će ovaj do sada izvrstni vinogradni kraj opustjeti.

Hrvatska tiskara (Dr. Krstelj i dr.)
Vlastnik, izdavatelj i odgovorni urednik Josip Drezga.

Javna zahvala.

Veleučenom Gospodinu
Filipu Dr. Colombani-u
liečniku privcu zemaljske Bolnice
u Sibeniku.

Zaskočen od pretežke bolesti ne samo što postodao nespособan za daljnji službeni rad, nego i moj život morao je nedvojivo podleći nemoljivom udarcu zadnje katastrofe. Providnost je htjela, da sam se obratio na Vas, Veleučen Gospodine, pa ako sam danas sretno povraćen u krilo svoje obitelji, to poslije Boga imam jedino zahvaliti Vama, Veleučen Gospodine, koji ste izvanrednom vještinošću obavili vrlo težku operaciju i najvećim ustrpljenjem njezin tok i razvoj doveli do podpuna ozdravljenja.

Osim putem izričem Vam, Veleučen Gospodine, moju najdublju harnost i zahvalnost; a molit će Svečinjega da Vas požive do skrajnjih granica ljudskog života na diku i ponos lječničkog staljiza i na korist trepcog čovječanstva.

U znak vjeće odanosti

Franjo Cisaž,
Ingenjore društva „Dalmatia“
u Velusiću.

Sasvim badava svakomu

ura sa lancem

Da našu tvrdku kao i naše nove žepne ure za gospodu i gospodje objavimo, razasili smo svakomu uz príposlanu K 1 — za troškove (takodje na poštanskim markama) krasnu uru sa lancem i naš ilustrirani cienik.

Pište odmah na tvrdku:
HEINRICH WEISS,
Beč 99. Poštanski pretinac. 1—26

Obavjest.
Čast mi je javiti, da koncem lipnja prenosim moj „Hotel Krka“ s restauracijom u kuću Unič, isto na obali, povrh kavane „Miramar“. Preporučujem se svim mojim cjenjenim gostima i prijateljima i za buduće, uvjeravajući ih, da cu svojski nastojati, da budu uvek i posve zadovoljni.

Sibenik, 14. svibnja 1909.

Frane Crljenko,
hotelier.

Oglas.

Stavlja se poštovanim gg. kupcima do znanja da razasilišmo

zelene orahe

u poštanskim korpmama po 5 kigr. franco svaka pošta u Austro-Ugarskoj po 4 krune. — Orasi zeleni upotrebljavaju se za kuhanje u slatko. — Novce i naruveč šalju se:

S. H. Mulić
Konjica (Hercegovina).

HRVATSKA VJERESIJSKA BANKA - PODRUŽNICA - ŠIBENIK.

BANKOVNI ODJEL

prima uložke na knjižice u kontu korenutu u ček prometu; ekskomptuje mjenice, finansira trgovske poslove, obavlja inkaso, poljarnjuje i upravlja vrednjine. Devize se preuzimaju najkulantnije. Izplate na svim mjestima tu i inozemstvu obavljaju se brzo i uz povoljne uvjete.

DIONIČKA GIAVNICA K 1,000.000

Pričuvna zaklada K 100.000
Centralna Dubrovnik - - - - -
- - Podružnica u Splitu i Zadru.
Priskrbuje zajmove uz amortizaciju kotačima, občinama i javnim korporacijama.

MJENJAČNICA

kupuje i prodaje državne papire, razteretnice, založnice, srečke, valute, kupone. Prodaja srečaka na obročno odplaćivanje. Osiguranje proti gubitku kod ždrijebanja. Revizija srečaka i vrednostnih papira bezplato. Unovčenje kuponu bez odbitka.

ZALAGAONICA

daje zajmove na ručne zaloge, zlatne i srebrne predmete, dragi kamenje i t. d. uz najkulantnije uvjete.

CROATIA

OSIGURAVAJUĆA ZADRUGA U ZAGREBU.

UTEMEJENA GODINE 1884.

CENTRALA: Zagreb, Zrinjski trg, Berislavićeva ulica br. 2.
PODRUŽNICE I GLAVNA ZASTUPSTVA: Osiek, Sarajevo, Split i Trst.

Ova zadružna stoji pod okriljem i nadzorom občine slobodnog i kr. glavnoga grada Zagreba, te prima uz povoljne uvjete sljedeće vrste osiguranja

I. Na ljudski život:

- osiguranje glavnica za slučaj doživljajeva i smrti;
- osiguranje miraza;
- osiguranje životnih renta.

- Osiguranja mirovina, nemocnina, udovinina i odgojnina sa i bez liečničke pregledbe.
- Pučka osiguranja na male glavnice bez liečničke pregledbe.

II. Protiv štete od požara:

- Osiguranja zadruge (kuća, gospodarskih zgrada, tvornica).
- Osiguranja pokretnina (pokućstva, dučanske robe, gospodarskih strojeva, blaga i t. d.).
- Osiguranja poljskih plodina (žita, siena i t. d.).

III. Osiguranja staklenih ploča protiv razlupanja.

Zadržana imovina u svim odjelima iznosi: K 1,410.816.28
Od toga jamčevne zaklade: K 1,000.000.00
Godišnji prihod premije s pristojbama preko: K 820.000.00
Izplaćene odštete: K 2,619.582.36

Za Dalmaciju pobliže obavijesti daje: Glavno Poštrenjivo i Nadzorničivo „Croatiae“ u Splitu. Postožnica u Splitu, ulica Do Sud br. 356. - -

PUTNICI PRIMAJU SE UZ POVOĽNE UVJETE.

Jedini je domaći osiguravajući zavod!

I pozivam se na osiguravajući zavod!

35-52

THIERYOV BALSAM

jedini i pravi sa zelenom opaticom kao zaštitnom markom.
Djeluje sigurno proti grčevima želudeca, nadimaju, kašljivosti, ljetini, nazebi, prsnim bolima, promukosti, trganju u udima itd. Izvana uporabljen za čišćenje rana i utaženje bolova.

12/2 ili 6/1 ili jedna flaša za obitelj 5 kruna.

Thieryova stolistna mast za rane

Sigurno djelujuće domaće pomoćno sredstvo za čirove, abcese, rane, ozlede, opckline svake vrsti. — 2 doze K 3:60.

Dobiva se kod: Ljekarne u angelu Čuvaru A. THIERYA u Pregradi kod Roča (kiselo vrelo).

Opomena: Svaki koji naručuje i prodaje drugi patvoren balzam bez moje zaštitne marke — Opatic — ili surugate izlaze se zapjeni falsifikaci i spram §. 23. i 25. kaznenog zakona zatoru od godine dana ili globe od 4000 kruna.

Zalihu u većini ljekarni. — Prodaja en gross kod drogijera.

U zalihu kod drogijera Ljekarnika NIKOLE RATKOVIĆA i J. BUCANA ljekarnika u SPLITU.

12-13

JADRANSKA BANKA U TRSTU

Bankovne prostorije u ulici Cassa di Risparmio, Br. 5.

Vlastita zgrada.

Obavlja sve bankovne i mjenične poslove ekskomptuje mjenice, daje predujmone na vrednostne papire, kao i na robu ležecu u javnim skladištima.

Kupuje i prodaje vrednostne papire, svake vrsti, devize, inozemni zlatni i srebrni novac, te

banknote i unovčuje kupovne i izdrijebane papire uz najpovoljnije uvjete.

Izdaje dozname na sva glavnja tržista monarhije i inozemstva, te otvara vjeresije uz izprave (dokumente) ukrcavanja.

Prima novac na štedioničke knjižice u tekući i giro račun.

Obavlja sve burzovne naloge najbrže i najavestinstvije uz vrlo umjerenje uvjete.

Posreduje i konverzija hipoteke kod prvih hipotekarnih zavoda uz najniže uvjete.

35-52

HRVATSKA TISKARA I KNJIGOVEŽNICA - ŠIBENIK.

TISKARA

Obskrbljena je sa najmodernejšim i najsvršenijim strojevima, te prima sve u štamarsku struku zasjecajuće radnje od najjednostavnijih do s najfinijim ukrasima izrađenih, a sve uz umjerene cene.

Izrađuje svakovrste radnje kao: Knjige i brošure, sve vrsti tiskanica za občinske, župne i druge urede, seoske blagajne, odvjetnike trgovce itd. itd., te moderne posjetnice, zaručne i vjenčane objave, pozive na zabavu plesne redove, osmrtnice itd. itd.

KNJIGOVEŽNICA

Obskrbljena je sa strojem za pozlaćivanje i sa najnovijim slovima, te izvršuje sve knjigovežke radnje sa tiskom u bojama, posrebrijenim i pozlaćenim, a prima naručbe za izradbu raznih galanterijskih predmeta, kutija, okvira itd. itd.

Preporuča za to svoje proizvode slavnom občinstvu, a napose trgovcima, zavodima i družtvima.

Jedina hrv. tvornica voštanih svieća VI. Kulića u Šibeniku